

НАЦІОНАЛЬНА МЕРЕЖА
РОЗВИТКУ ЛОКАЛЬНОЇ
ФІЛАНТРОПІЇ

GlobalGiving

Херсон: повернення, демографія, відновлення

Звіт за результатами соціологічного онлайн-дослідження

Дослідження проведено БО «Фонд громади міста Херсон «Захист» за підтримки Національної мережі розвитку локальної філантропії та GlobalGiving

Відтворення та використання будь-якої частини цього продукту в будь-якому форматі, включаючи графічний, електронний, копіювання або використання будь-яким іншим способом з обов'язковим посиланням на джерело.

Квітень 2025

Загальна інформація про дослідження

Методологія: онлайн-опитування за інтерактивною структурованою анкетною, посилання на яку відправлялося потенційним респондентам із бази даних (дослідницької онлайн-панелі Херсонської громади). Вибірка сформована на основі демографічних показників станом на 1 січня 2022 року. За таких показників похибка дослідження не перевищує 5% з вірогідністю 0.95. У вибірці представлені як херсонці, які зараз знаходяться в громаді, так і ті, хто виїхав з Херсона після 24.02.2022 і перебуває зараз в інших областях України або за кордоном. Офіційні дані щодо міграцій херсонців наразі відсутні, тому немає можливості оцінити представленість у вибірці респондентів за цією ознакою, проте існують підстави вважати, що співвідношення у вибірці респондентів, які залишились в громаді є більшим, ніж у реальності, що може впливати на результати дослідження.

Мета дослідження: з'ясувати оцінки херсонців щодо питань, пов'язаних з поверненням у місто тих, хто виїхав з Херсона внаслідок війни, та громадське бачення вирішення демографічної проблеми у місті.

Обсяг вибірки: 400 респондентів.

Терміни проведення польового етапу: з 12 по 30 квітня 2025 року.

Замовник дослідження: Фонд громади міста Херсон «Захист».

Виконавці дослідження: Микола Гоманюк (Херсонське обласне відділення Соціологічної асоціації України, голова), Олег Сінаюк (ТОВ Нью Імідж Маркетинг Груп, директор), Ігор Даниленко (ТОВ Нью Імідж Маркетинг Груп, аналітик).

Дослідницька група продовжує роботу над збільшенням та вдосконалення онлайн-панелі мешканців Херсонської міської громади з метою її максимального наближення до показників генеральної сукупності і запрошує усіх херсонців долучатися до панелі. Це можна зробити за посиланням: <https://lemur.ua/signup>

Ключові результати

1. Кількість херсонців, які змушені були виїхати з міста після початку повномасштабного вторгнення і збираються повернутися в Херсон, поступово скорочується. Про це говорять у своїх відповідях і безпосередньо ті, хто виїхав, і ті, хто має родичів та знайомих з їх числа.
2. Основною умовою повернення херсонців у місто є безпека. Причому, якщо у серпні 2024 року «відсунення ворога на безпечну відстань» було достатньою умовою для 51% опитаних, то зараз таких стало 38%. У той самий час з 18% до 32% виросла кількість тих, хто вважає, що кордони України на початок повномасштабного вторгнення, є необхідною умовою повернення. Також більше ніж вдвічі зменшилась частка тих, хто вважав, що херсонцям можна повертатися у місто у разі підписання перемир'я з ворогом по теперішній лінії зіткнення – з 79% в серпні 2024 до 30% зараз.
3. Відновлення роботи усіх медичних закладів (62%), пошкоджених та знищених будівель (61%) і роботи промислових об'єктів (57%) є найбільш необхідними соціально-економічними умовами повернення серед тих, хто зараз не в місті.
4. Власна нерухомість, житло є основним мотивуючим фактором повернення, і цей показник залишається стабільно високим: у серпні 2024 він становив 89%, а в квітні 2025 – 85%. При цьому «страх повертатися через можливість поновлення бойових дій» залишається бути основним демотиватором повернення (72% – у 2024 і 68% – у 2025 роках).
5. Серед херсонців-ВПО та херсонців-біженців (переважно ті, які мають статус тимчасового захисту в ЄС) частка тих, хто збирається повертатися у місто, зменшилася на 10%, але залишається високою. Якщо у серпні 2024 року таких було 80%, то в квітні 2025 – 70%.
6. Херсонці залишаються консервативними в питаннях, що стосуються відновлення населення міста та країни взагалі. На думку 77% опитаних, найкращий спосіб задовільнити потребу України в людських ресурсах є повернення до України якомога більше українців за допомогою позитивних стимулів. Ця частка наразі не змінюється.
7. Найсприятливішими для відновлення населення Херсона заходами, на думку респондентів, є створення умов для розвитку підприємництва (68%), відбудова пошкоджених будівель (63%) та покращення умов для молодих сімей з дітьми (51%).

Розподіл відповідей

Військово-політичні умови повернення херсонців у Херсон, N=400

Q.: Зараз багато хто говорить про повернення у Херсон тих, хто виїхав з міста після 24-02-2022. Як ви вважаєте, за яких військово-політичних умов херсонці можуть повертатися у місто?

Множинні відповіді

Динаміка військово-політичних умов повернення у Херсон

Соціально-економічні умови повернення херсонців у Херсон, N=400

Q.: Як ви вважаєте, за яких соціально-економічних умов херсонці можуть повертатися у місто?

Множинні відповіді

Інші відповіді:

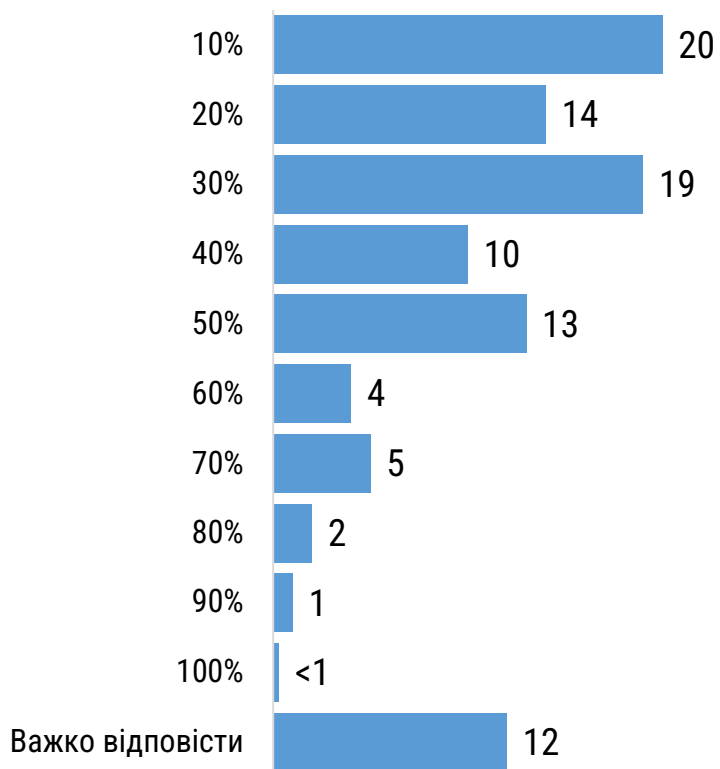
безпека в місті / повна безпека / припинення обстрілів і повітряних тривог; робота для людей / робочі місця; відновлення соціальної інфраструктури; відновлення всіх соціально-економічних умов; відновлення міста в цілому; зміна керівництва в місті; повертатись і відновлювати, а не чекати; повернутися без жодних умов відроджувати місто.

Динаміка соціально-економічних умов повернення у Херсон

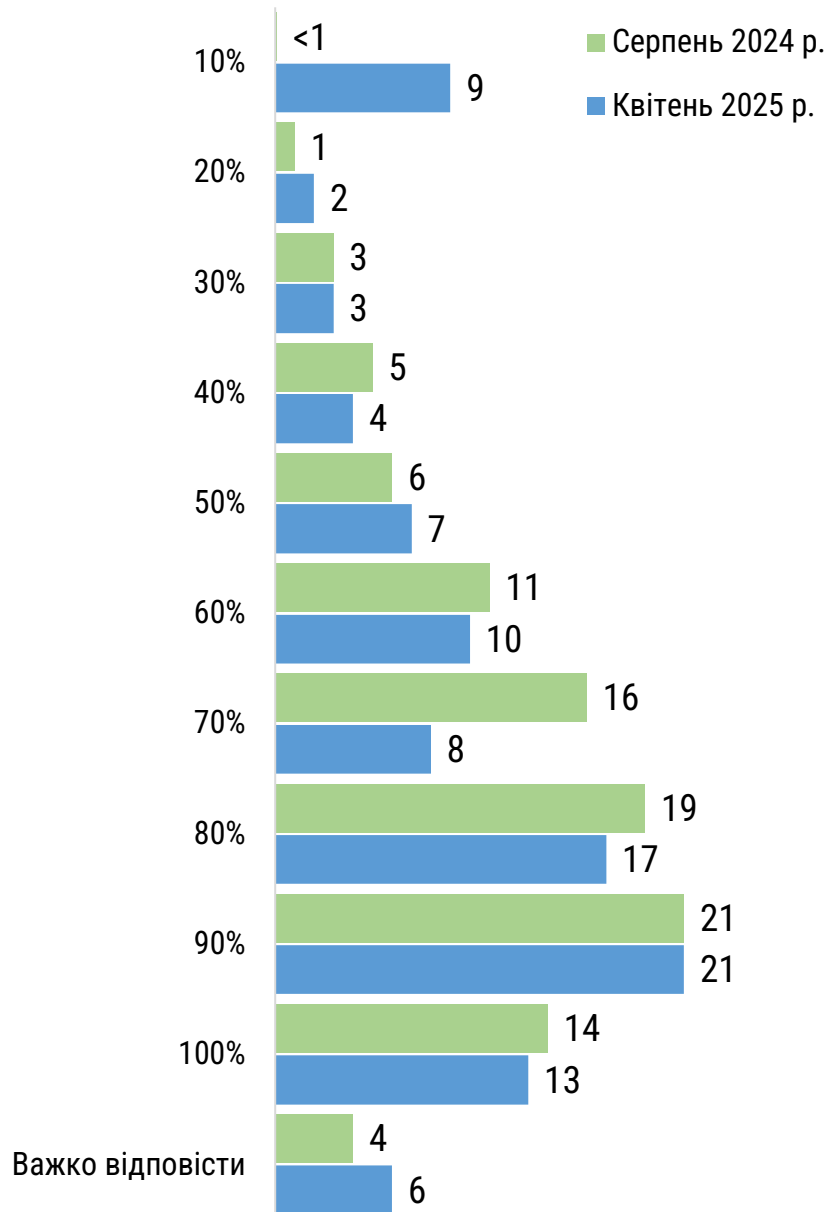
Оцінка частки херсонців, які повернулося би у місто у разі підписання перемир'я з ворогом по теперішній лінії зіткнення, N=400

Q.: Як ви вважаєте, скільки відсотків херсонців повернулося би у місто у разі підписання перемир'я з ворогом по теперішній лінії зіткнення?

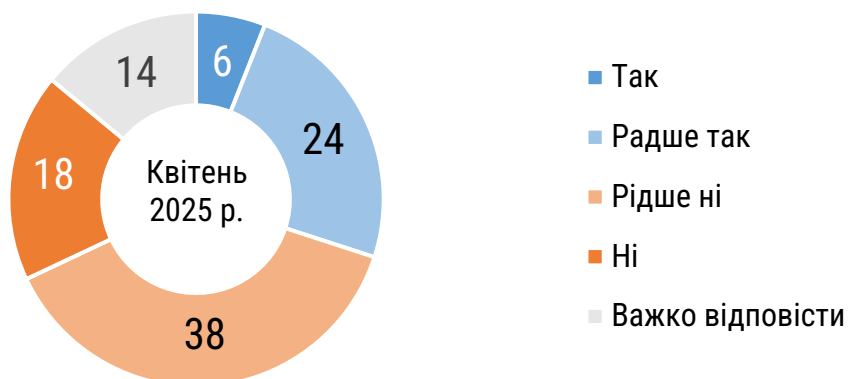
Оцінка частки херсонців, які повернулося би у місто у разі, якби Україна повернулася до кордонів 1991 року. С динамікою порівняно з 2024 роком

Q.: Як ви вважаєте, скільки відсотків херсонців повернулося би у місто, якби Україна повернулася до кордонів 1991 року?

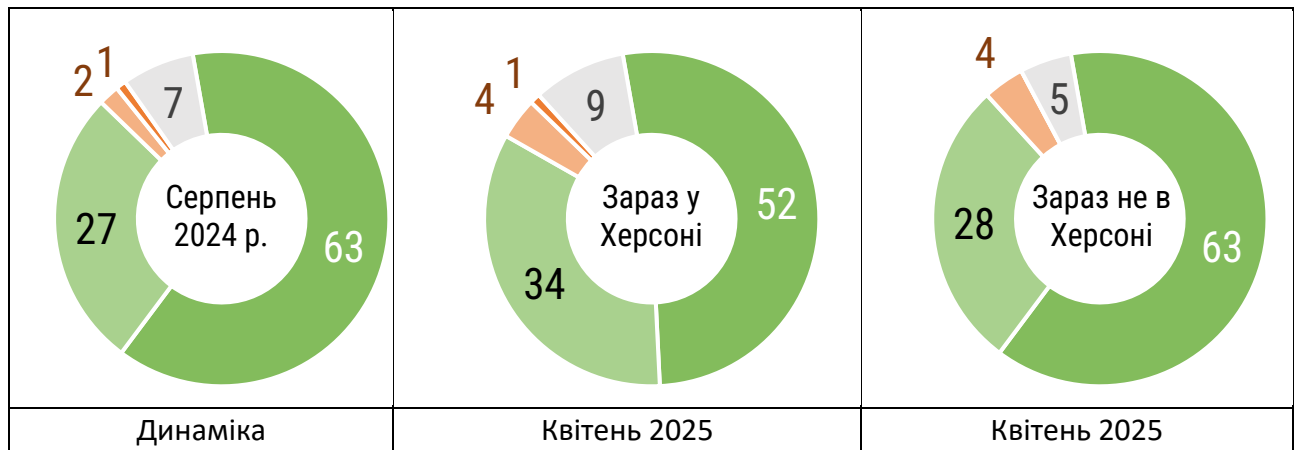
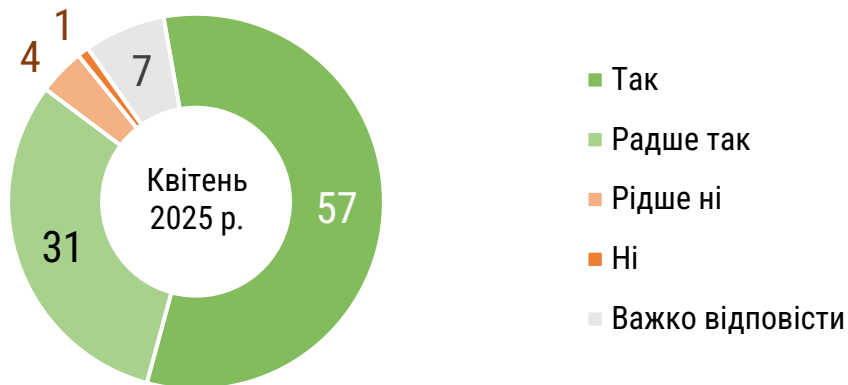
Оцінка доречності повернення до міста за умов підписання перемир'я з ворогом по теперішній лінії зіткнення , N=400

Q.: Як ви особисто вважаєте чи варто херсонцям повертатися у місто у разі підписання перемир'я з ворогом по теперішній лінії зіткнення?

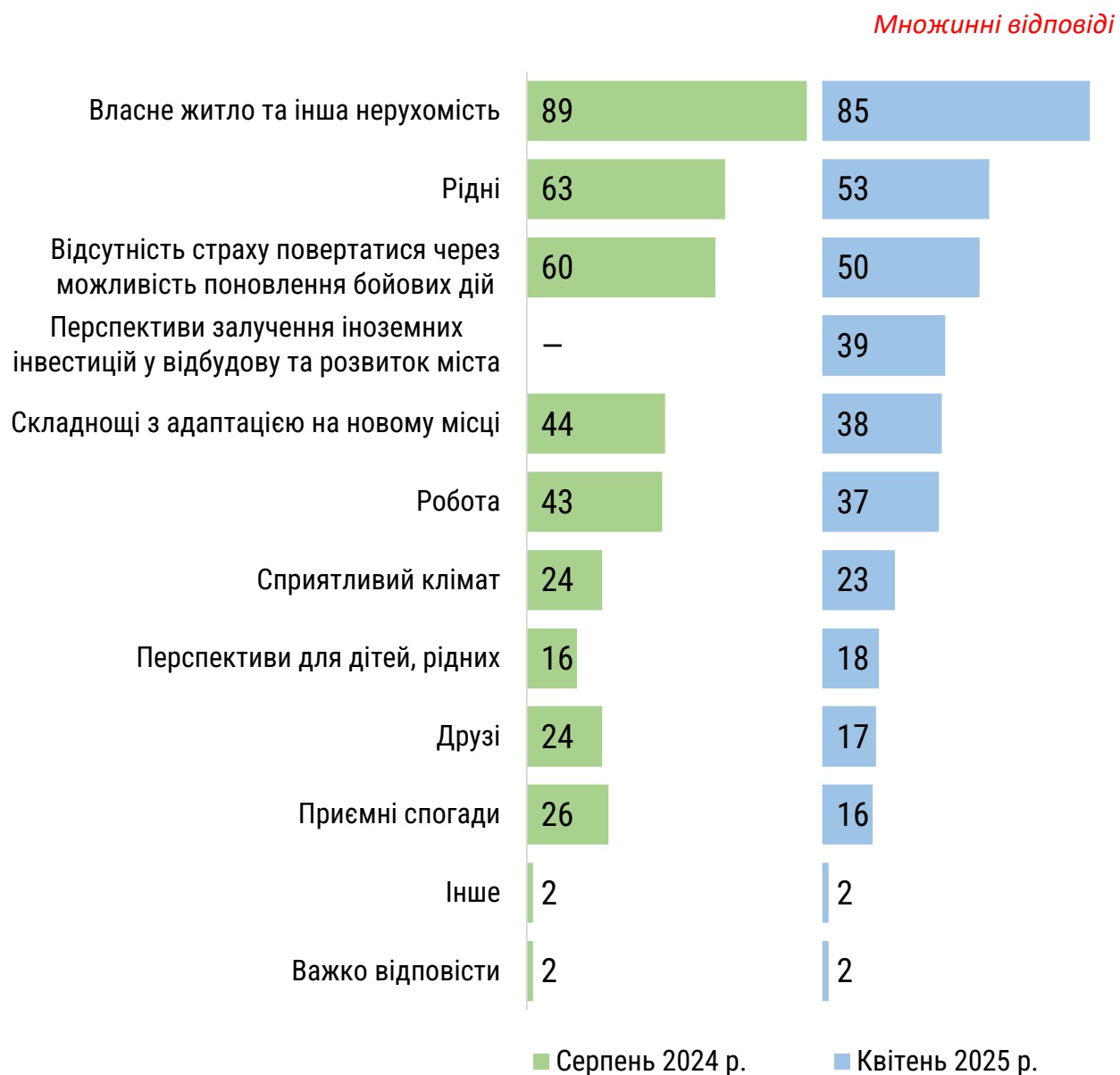
**Оцінка доречності повернення до міста у разі повернення України до кордонів 1991 року,
N=400**

Q.: Як ви особисто вважаєте чи варто херсонцям повертатися у місто у разі повернення України до кордонів 1991 року?

Ймовірні причини повернення у Херсон, N=400

Q.: Назвіть, будь ласка, основні причини, чому херсонці можуть згодом повернутися у місто?

Інші відповіді:

любов до рідного міста / це рідне місто / там залишилася душа; відродження міста; звільнення керівництва міста; перспективи роботи, якісь соціальні пільги для повернення, фінансова допомога тощо.

Ймовірні причини не-повернення у Херсон, N=400

Q.: Назвіть, будь ласка, основні причини, чому херсонці згодом можуть НЕ повернутися у місто?

Множинні відповіді

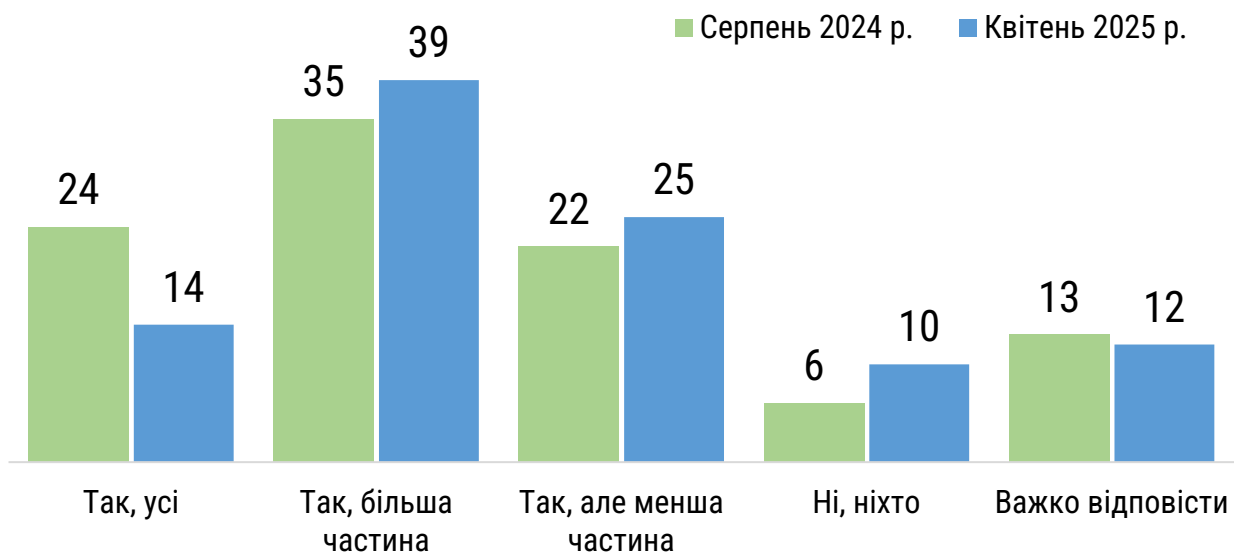

Інші відповіді:

повністю пошкоджене чи знищене житло; несприятливі умови для проживання / Херсон такий занедбаний, ще до воєнних дій, що дуже боляче на місто дивитися; страх повертатися в той хаос, що робить влада, поліція / корупція.

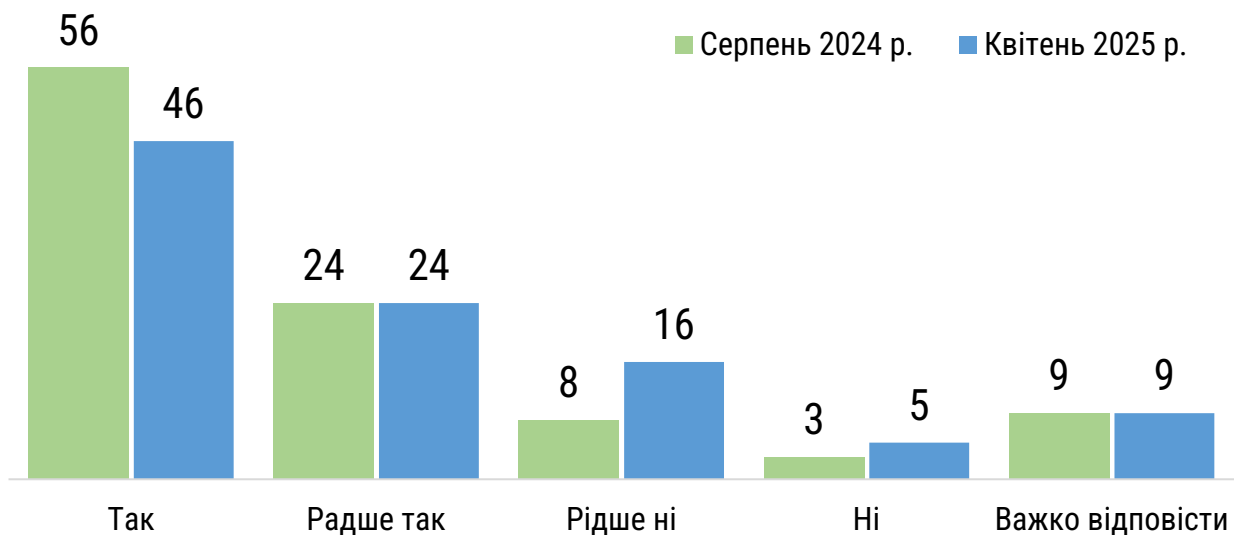
Наміри на повернення у Херсон серед близького оточення, N=400

Q.: Чи збираються повертатися у Херсон ваші близькі?

Умови повернення у Херсон серед ВПО та біженців, N = 214 (херсонці, які зараз проживають не в Херсоні)

Q.: Чи збираєтесь ви повертатися у Херсон?

Причини повернення у Херсон, N = 156 (херсонці, які не в Херсоні й збираються повертатись до Херсона)

Q.: Чому ви збираєтесь повернутись?

Множинні відповіді

Інші відповіді:

це моє місто! / Це мій дім, я ніколи не хотів покидати його або переїжджати, це для мене вимушена міра, там усі мої знайомі та друзі / там залишилася моя душа! / там я відчуваюсь на своєму місці тощо.

Причини неповернення у Херсон, N = 46 (херсонці, які не в Херсоні й не збираються повертатись у Херсон)

Q.: Чому ви НЕ збираєтесь повертатись?

Множинні відповіді

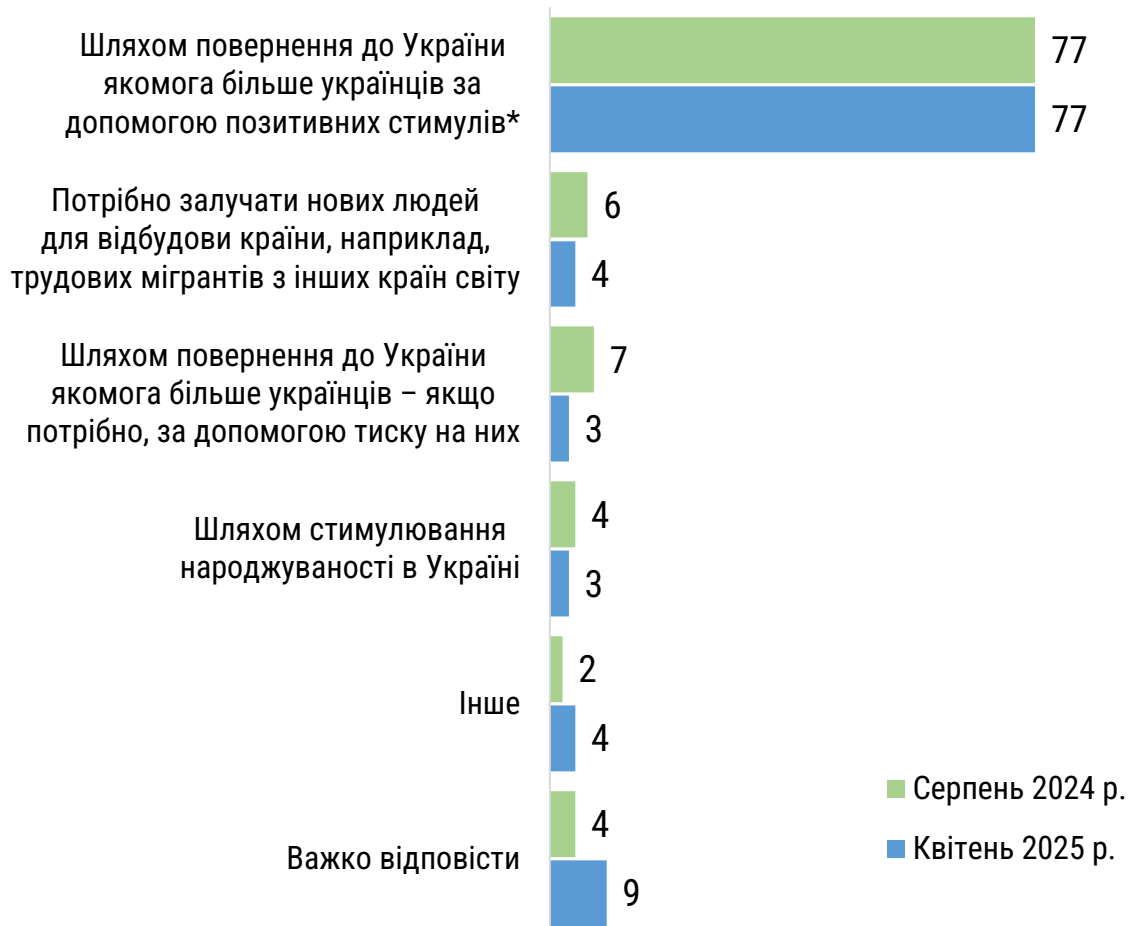
Інші відповіді:

заміноване і розбите місто / зруйноване житло / немає, де жити / зруйноване житло, відсутність роботи за спеціальністю; і до війни хотіла виїхати.

Бачення вирішення демографічної проблеми, N=400

Q.: Результати опитувань показують, що з українців, які перебувають за кордоном, далеко не всі планують повернутися додому. Ця частка знижується, чим довше триває війна. На вашу думку, у який спосіб найкраще буде задовільнити потребу України в людських ресурсах та робочій силі в довшій перспективі?

Множинні відповіді

Інші відповіді:

швидке налагодження життя в місті; підвищення зарплат, можливість купити житло; пом'якшення податкового тиску, бонуси для тих хто повернувся і ФОП; інвестиції і допомога у створенні бізнесу, відновлення житла; країна має стати вільною та демократичною / повернення демократії для звичайних людей, кримінальні справи всім хто три роки наживається на війні; зміна корупціонерів при владі / зменшення корупції; потрібно залучати іноземців; нікого насильно не можна повертати додому, ті хто хоче самі приїдуть / якщо наші люди не бажають повертатися на відновлення країни, то залучати нових людей, а наші нехай залишаються там; створення належних умов для тих, хто наразі вже дома, це і буде стимулом для інших / не розумію, чому необхідно давати підйомні всім тим, хто виїхав, щоб повернулись? Хай залишаються там, де вони є зараз, а підйомні необхідні тим, хто постійно був і є в місті; надання житла в Україні, видачі «підйомних», створення сприятливих умов кредитування тощо.

Оцінка різних варіантів вирішення демографічної проблеми, N=400

Q.: Згодні Ви чи ні ви з такими твердженнями?

Динаміка оцінки різних варіантів вирішення демографічної проблеми в Херсоні

Підтримка заходів, які в мирній перспективі можуть бути найсприятливішими для відновлення населення Херсона, N=400. Динаміка у порівнянні з 2024 роком

Q.: Оберіть максимум три заходи, які в мирній перспективі, на вашу думку, є найсприятливішими для відновлення населення Херсона?

Множинні відповіді

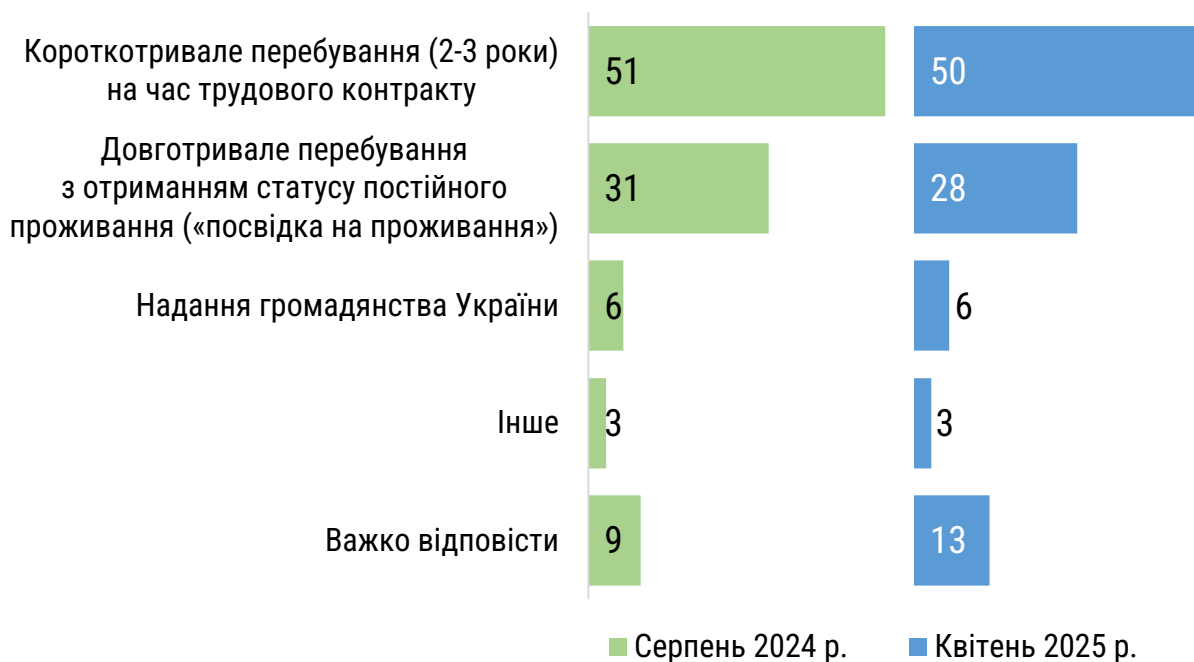
Інші відповіді:

відновити вибиті вікна людям; наявність робочих місць; збільшення зарплати; зменшення корупції і нормальне оподаткування; треба як можна краще захистити Херсон, і тоді всі люди повернуться, бо жити краще в своєму будинку; відновлення демократії для звичайних людей, кримінальні справи для всіх хто наживався на цій війні.

Ставлення до різних форм залучення трудових мігрантів, N=400

Q.: Якщо припустити, що більшість українців не повернеться та Україні знадобляться трудові мігранти з інших країн – які умови має створювати для них держава?

Множинні відповіді

Інші відповіді:

гідна оплата українцям виключить необхідність залучення мігрантів / дати роботу українцям з гідною оплатою труда / мігранти тут не потрібні, треба поважати своїх людей та надавати нормальні робочі місця і оплату праці; дешевше створити умови праці і заробітку для українців з інших регіонів; для мігрантів короткотривале перебування не більше 6 місяців з перервою не менше 1 місяця; якщо конче потрібно мігрантів, то обов'язкова перевірка на причетність до країни-агресора, перебування виключно на період дії контракту і ні дня більше, жодних варіантів залишитись через одруження тощо.

Портрет респондентів

Стать

Жіноча	57
Чоловіча	43

Вік

18-29	14
30-44	31
45-59	26
60+	29

Зайнятість

Працюють за наймом у приватній компанії / підприємстві / організації	26
Пенсіонери	21
Працюють на державному чи комунальному підприємстві / установі / організації	20
Безробітні, зайняті домашнім господарством, доглядом за дітьми	17
Фрілансери, самозайняті	5
Підприємці	5
Студенти	3
Волонтери	0.2
Інше	3

Місце проживання до 24 лютого 2022 року

м. Херсон	93
Інші населені пункти Херсонської громади	7

Місце проживання зараз

У Херсоні	54
В іншій області України	36
За кордоном	10

У якій області проживають ті, хто змінювали місце проживання після 24.02.2022

Одеська	9
м. Київ	6
Київська	3
Миколаївська	3
Вінницька	3
Дніпропетровська	3
Львівська	2
Івано-Франківська	2
Тернопільська	1
Хмельницька	1
Інші області	3
Разом	36

У якій країні проживають ті, хто змінювали місце проживання після
24.02.2022

Польща	2
Німеччина	2
Чехія	1
Грузія	1
Інші країни	4
Разом	10